

A szeged—kikindai vasut megnyitásáról szeptember 26-án kezdődnek a tárgyalások.

Budapest, szeptember 18. A minap híre terjedt annak, hogy még ebben a hónapban megnyitják a szeged—kikindai vasuti vonalat, amely egyik fontos ága a délvidéki vasuti hálózatnak. Illetékes helyről szerzett értesüléstünk szerint még korai a szeged—kikindai vonal megnyitásáról beszélni. A magyar és a szerb kormány között mindössze arra vonatkozóan történt megállapodás, hogy tárgyalásokat kezdenek a vonal megnyitása ügyében. A tárgyalásokat szeptember 26-án kezdik meg a szerb és a magyar kormány megbízottai. A vasutforgalmi tárgyalások helyét Szabadkát jelölték ki a delegátusok.

Ez alkalommal minden bizonnyal megegyezés jön létre és így a szeged—kikindai vasuti vonalat átadják majd a forgalomnak. A délvidéki gazdasági érdekliségek azonban a többi vasutvonal megnyitását is sürgetik. Így elsősorban fontosnak tartják, hogy a baja—szabadkai és a baja—zombori vasutvonalon indítsák meg ismét a forgalmat. Már a múlt évben szó volt arról, hogy ezt a két vonalat megnyitják a forgalomnak, azóta azonban semmi sem történt ebben az ügyben. A szabadkai tárgyaláson valószínűleg ezeknek a vonalaknak a megnyitásáról is tárgyalni fognak.

„Nézd kislányom, ott ül az apád...”

Rágalmazás anyai érzésből támadt erős felindulásból.

Érdekes rágalmazási pört tárgyalta csütörtökön Polgár járásbíró. Arvay Ferenc rendőrfogalmazó özvegye emelt vádat Gergen József élelmezési főtiszt felesége ellen azért, mert nyilvánosan súlyosan rágalmazta. A vád szerint június egyik vasárnap délutánján Arvayné az ujszegedi főtásor egyik padján ült Gergen József társaságában, amiközben az arra haladó Gergen Józsefné a következőket mondta a vele sétáló kislányának:

— Nézd kislányom, ott ül az apád, meg a szeretője!

Gergenné ezt a megjegyzést olyan hangosan mondta, hogy a vasárnapi járókelők közül sokan meghallották és érdeklődve nézték a padon ülő párt.

A tárgyaláson Gergenné beismerle, hogy csakugyan tett megjegyzést, de nem az inkriminált szavakat mondta. Nem vitatja, hogy

valóban elfogta az indulat, amikor férjét azzal a hölgygel bizalmas enyelgésben meglátta, mert férjétől különváltan él és három gyermekéről az apa indolenciája miatt kizárólag neki kell nehéz munkával gondoskodnia. A tárgyaláson, mint tanu, a férj is megjelent és bár a bíró figyelmeztette, hogy nem köteles vallomást tenni, elfogulatlanul mondta magát és megerősítette, hogy felesége valóban használta a rágalmazó kifejezéseket Arvay Ferencnével szemben. A járásbíró ezek után a rágalmazást bizonyítottának vette és Gergen Józsefnét 800.000 korona fő- és 200.000 korona mellékbüntetésre ítélte, de az ítélet végrehajtását a novella értelmében felfüggesztette. Enyhítő körülménynek vette a bíróság, hogy a vádlott három gyermek anyja, akiről neki kell gondoskodni és tettét anyai érzésből fakadó erős felindulásban követte el. Az ítélet jogerős.

Állandó izgalmak után elnapolták a Belvárosi Bank egyezségi tárgyalását.

A bíróság új és komoly ajánlattételre szólította fel a bank igazgatóságát. A vagyonfelügyelő szerint könnyelműség és a szakértelem hiánya okozta az összeomlást. — A kisbetevők száza jelentek meg a tárgyaláson és hevesen kifakadtak az igazgatóság ellen.

Állandó és meg-megújuló izgalmak között tárgyalták pénteken délelőtt az ötmilliárdos összeomlott Belvárosi Bank kényszeregyezségét. A második emeleti esküdtiséki tárgyalóterem szokatlan képet öltött, százan és százan tolongtak köröskörül a teremben, szerencsétlen, izgatott kisemberek, akik elvesztették vagyosukat. Már kilenc órakor teljesen megtelt a tárgyalóterem, a közönség elfoglalta az újságírók és ügyvédek padjait is, sőt mikor még is kevésnek bizonyult, elfoglalták az esküdték székeit, rátelepszettek azokra a padokra, ahol máskor a vádlottak ülnek. Kilenc órakor még egyre gyűlt a tömeg, bevonultak a bírói emelvény elé, százak és százak ácsorognak a teremben szerte, semmit sem lehet hallani, sehova sem lehet látni a tömeget. Illetékesek csodálkoztak is azon, hogy ilyen zűrzavarban lefolytatták a tárgyalást.

Külrő bíró fél tíz órakor nyitotta meg a tárgyalást. Egy pillantig csend lett, majd izgatott felkiáltások hangzottak el.

— Legalább felét adnák vissza, mint a

Gazdasági Bank!

— Aki nem egyez, az nem kap semmit!

— Elvesztettem mindenem!

Amikor a bíró számbaveszi a megjelenteket, nem látja az igazgatóság egyetlen tagját sem.

— Hol vannak az igazgatók? — kérdi.

— Szanatóriumban! Meg a folyosón! Nem mernek bejönni! — kiáltja a tömeg.

Néhány perc múlva kiderül, hogy csak Kroó Ferenc és Gannie Arnold jelentek meg, míg Bach Artur, Réder Győzőné és Széchenyi István távolmaradtak az izgalmas tárgyalástól. Ezután felolvassák az ezer sértett nevét. Kiderül, hogy a betevők nem csak a kisemberek, a nyugdíjasok, kofák, szolgák és állászték közül kerültek ki, de a névsorban szép számmal vannak képviselve ügyészek, táblabírák, tándrok, ügyvédek, orvosok, kereskedők, egyetemi tándrok.

Gál Ferenc vagyonfelügyelő terjesztette elő ezután terjedelmes jelentését, amely egy óra hasszal tartott és amely felolvasa a bank egész történetét. Először a bank alapításáról beszélt.

Vegyeskereskedéstől — kényszeregyezségig.

— A bankot tulajdonképpen Kroó Ferenc alapította, aki közepes eredménnyel végezte el a kereskedelmi iskolát, könyvelő volt valahol rövid ideig, majd alhadnagy rangot ért el a háború végén. Kroó Ferenc intelligens, olvasott flatalember, de minden bankprakszis nélkül alapította a bankot.

— A bank 1920-ban indult el a Vaspálya uca egyik vegyeskereskedéséből, ahol 30.000 korona alaptőkével alapították meg az intézetet. A jó konjunktúrában valutával foglalkozott ekkor Kroó Ferenc, majd nem sokára összeköttetésbe került Réder ezredessel, a hadbiztonság főnökével, ahol közösen már valóságos bankot alapítottak.

— A bank 1921 decemberben alakult meg másfélmillió alaptőkével. Kroó Ferenc 300.000 koronával, Gannie Arnold 100.000-ral, Lendvai és Nagy 100.000-ral, Réder pedig 900.000 koronával járult az alaptőkéhez. Új helyiségbe költöztek, a Kőcsey uccába.

Bankvezérek szakértelem nélkül.

— A forgalom egyre nőtt, a betevők száma meghaladta az ezret és az igazgatóság elvakult-

ságában új, modern és díszes helyiség után nézett. 1924 elején már a volt Korzó-kávéház helyén van-

nak és azt hiszik, hogy ezzel a nagybankok sorába léptek.

— Bekövetkezik a szanalás, a krízis, a fejlődés megáll, minden visszafelé indul — és ma itt a kényszeregyezés! A bank összeomlásának okául elsősorban azt tartom — mondotta Gál vagyonfelügyelő —, hogy a két igazgató közül egyik sem volt szakképzett bankember, akik nem tudták a bankot kellő judiciummal, pedantériával és konzervativizmussal vezetni.

— Bach Artur nem volt alkalmas a vezetésre, mert a háborúból súlyos betegen tért haza és morfinista lett. Az egyes kihelyezéseket a könnyelműség jellemezte. A főkönyvelő a bankban Kaufmann igazgató volt, aki sógori viszonyban áll Kroóval és így nem is lehetett volna alkalmazni az intézetben.

— Amerikai kartotékrendszerrel dolgoztak, de a könyvelés hiányos volt. Működésem alatt 580 hibát kellett kijavítani és a könyvek még most sem tökéletesek! Igen szerették a bönrendszert, számos szabálytalanságot engedtek meg és rájöttek kilenc fiktív számlára.

— Az igazgatósági tagok igen jelentékeny összegeket vettek ki saját maguknak a fiktív számlák terhére. A legnagyobb bajok közé tartozott, hogy nem ügyeltek a tőkék gondos kihelyezésére. Óriási kamatot fizettek és nem tudták kellőképpen kihelyezni a tőkéket, kellő szakképzettség hiánya miatt.

Huazmillióra — hétmilliárd!

— Volt idő, amikor a betétállomány hétmilliárdot tett ki! Hétmilliárdot bíztak rá huszmilliós alaptőkére! Igen nagy bajt okoztak ezután a Vörös István-féle kihelyezések. 1923 szeptemberében állott be először a válságos fordulat, amikor a bank alapjában rendült meg. A bajokat fokozta az, hogy Bach Jenő meghalt és így a bank elvesztette legkomolyabb parancsnokát és vezérét.

— Bajok jelentek a Kroó bank bukásánál, de ezt még könnyen elhárították. Következett a Forgalmi Bank összeomlása és ekkor már félmilliárdos kölcsönt kellett felvenni az igazgatósági tagoknak és csak így tudták megmenteni a helyzetet. És ekkor még mindig pénzt hajszoltak! Röpcédulákon hajszolták a betéteket és nem látták, hogy ez a veszedelmük.

— Aztán újabb bajok következtek. Réder ezredes meghalt, a szomszédos Gazdasági Bank összeomlott. Ez megpecsételte a bank sorsát. Mindenki rohant pénzéért és a kassza teljesen kiürült. Véleményem szerint a bank bukását a börzei krachok, a szanalás okozta krízis, a hozzá nem értés, a könnyelmű hitelezések és a szabálytalanságok okozták.

Mig idáig ér a vagyonfelügyelő, a tömeg egyre zajong, egyes kitételeknél izgatottan kifakad és tüntet az igazgatók ellen, úgy hogy a bírónak kell többször energikusan közbelépnie.

A Vörös-féle milliárdok.

Gál Ferenc ezután a Vörös-féle milliárdos üzlet részleteit ismerteti. A Kereskedelmi és Gazdasági Rt. mindig újabb és újabb pénzt csalt ki a banktól minden fedezet nélkül. Bekövetkezett Sárkány cégvezető milliárdos sikkasztása, Vörösék nem tudtak fizetni. A milliárdos tartozást bekebelezték a budapesti bérpalotára. Ha kellő szakszerűség lett volna, akkor ez nem állhatott volna elő.

A vagyonfelügyelő rátért azután arra, hogy az igazgatósági tagoknak betétje nincs a bankban, de nagy adósságuk van. Gannie Arnold 10 millióval, Bach Artur 55 millióval, Kroó Ferenc 56 millióval, Réder Győzőné 122 millióval még ma is tartozik a banknak, az igazgatósági tagok tartozása tehát 740 millió.

Ezután előadja a vagyonfelügyelő, hogy állandó affér volt közöttük és az igazgatók között, mert felszólította őket, hogy fizessék ki az adósságukat. Azt hangoztatják Kroóék, hogy nekik még fizetés jár a banktól.

Mi lesz az ajánlattal?

Bejelentéi ezután, hogy eddig 583 bejelentés érkezett és több mint négy milliárdot követelnek. A vagyonfelügyelő megállapítja, hogy a vagyon 1.892 millió, de ebből csak egymilliárd marad a tömegnek. Ezzel szemben 1.800 millió kellene, ha a 40 százalékot ki akarják fizetni. A Bachék, a Kroóék, Réderék és Gannieék nem tudtak meg egyezni abban, hogy melyikük mennyit áldozzon. Véleménye szerint mindegyik család azt akarta volna, ha a másik áldoz helyette.

Eddig Bachék 500 millióra vállaltak kötelezettséget, Kroóék 170 millióra, ez azonban véleménye szerint kevés arra, hogy a hitelezőket kielégítsék 40 százalék erejéig. Arra kéri a törvényszéket, hogy kötelezze arra az igazgatóságot, hogy az összegeket minél előbb fizessék be, mert csak egy éven belül szándékoznak azt megtenni.

— Ami a 40 százalékos ajánlat elfogadását illeti, én nem ajánlatom nyugodt lelkiismerettel...

Erre a kijelentésre az egész tömeg hangos tüntetésbe és éljenzésbe kezd. Csak sokára tudja folytatni előadását Gál Ferenc: